

Slagtelams Klimaaftryk

Gotlænderforeningen deltager i Projekt "Slagtelams Klimaaftryk". Anne Hjelm, Kim Samson og Ib Hangaard Hansen bidrager med data fra deres bedrifter som en del af projektet.

Her er en forklaring for interesserede:

"Vi har en stigende opmærksomhed på, at vores menneskeskabte aktiviteter forøger udledningen af drivhusgasser - også kaldet klimagasser, til atmosfæren. For de bidrager til den globale temperaturstigning. I et globalt perspektiv er det anslået, at jordbruget bidrager til 18% af den samlede udledning af drivhusgasser. Danske landmænd er blandt de bedste i Europa til at fremstille fødevarer med lavt klimagas-udledning. Alligevel har Regeringen pålagt landbruget at reducere sin udledning markant, for at vi som samfund kan nå målet om 70% reduktion af klimagas-udledningen i 2030. I Danmark udgør bidraget fra jordbruget med ca. 20% af landets samlede udledning - alene kvægbrugets andel heraf udgør ca. 40%. Der er bred enighed om, at vejen til en målrettet indsats til at nedbringe landbrugets klimagas-udledning går via en målrettet indsats på den enkelte bedrift. For her ligger hovedparten af udledningen fra fødevarerproduktionen. Man antager, at kun 10-15% af udledningen sker efter kødet/ulden/skindet forlader fårebedriften og frem til forbrugeren.

Hvad er klimagasser?

Fra fåreavlsbedrifter udledes tre betydende drivhusgasser/klimagasser: Metan, lattergas og kuldioxid. Den samlede udledning af drivhusgasser opgøres i CO₂ ækvivalenter (eq.), som er en fælles regneenhed, hvor udledningen af drivhusgasser omregnes ud fra deres relative drivhuseffekt. Dette sker i forhold til effekten på CO₂ i atmosfæren i et 100-årigt perspektiv. Det betyder, at 1 kg metan svarer til 25 kg CO₂ eq., mens 1 kg lattergas svarer til 298 kg CO₂ eq. og 1 kg kuldioxid svarer til 1 kg CO₂ eq.

Metan udgør over halvdelen af den samlede klimagas-udledning fra fårebedriften. Metan dannes i vommen i forbindelse med fårets omsætning af foder. Lattergas udgør omkring 20% af den samlede udledning.

Lattergas dannes ved omsætningen af kvælstof fra især husdyrgødning, men også handelsgødning. Gassen dannes, når husdyrgødning bringes ud på marken og omsættes i jorden. Kuldioxid bidraget stammer fra forbruget af energi i form af el og diesel. Forbruget af fossil energi bidrager med en mindre del af fårebedriftens samlede klimagas-udledning.

Hvad skal projektet bruges til?

Projektet "Slagtelams Klimaaftryk" kan bruges til at finde ud af, hvordan den præcise fordeling er på en fårebedrift mellem metan-, lattergas- og kuldioxidproduktionen og dermed den samlede udledning af CO₂-ækvivalenter.

Samt bruges til at give anvisninger på, hvor fåreavleren kan sætte ind for at begrænse klimagas-udledningen.

Formentlig kan en betydende reduktion i klimagas-udledningen per kg. produceret lammekød på en fårebedrift kun opnås ved tiltag, der reducerer udledningen af metan og lattergas. Det vil handle om at opnå en høj foderudnyttelse, (kg. kød per kg. fodertørstof). En forbedring på det felt vil både begrænse metan-udledningen pga. mindre mængde af foder, der skal fordøjes i vommen; samt mindre udledning af lattergas, fordi der udskilles en mindre mængde kvælstof i husdyrgødning i slagtelammets levetid, målt som kg. lattergas pr. kg. kød produceret.

Hvordan beregner man udledning?

Forskere har udviklet LCA-metoden til at beregne udledningen af klimagasser fra en bedrift. LCA (Livs cyklus vurdering) er en international aftalt beregningsform, som opstiller et årsregnskab for udledningen af klimagasser fra en produktionsgren. I beregningen indgår tal for bedriftens forbrug af indkøbte mængder af foder, gødning og energi og bedriftens interne produktion, samt dens omsætning af foder og gødning over et år.

I beregningen af klimagas-udledningen fra produktion af et kg. slagtelammekød/kg skind/kg uld indgår der tal for input af foder og hjælpestoffer til at brødføde et får og dets lam. Andre produkter, der sendes ud af bedriften, vil også blive vurderet. Fra fårebedrifter vil det være skind, uld og døde dyr. Man skal altså have tal for alle input i løbet af et år - dvs. tal for mængden af foder (græs, grovfoder, korn, indkøbt foder mv.), gødning og hjælpemidler samt energi.

Når der er forskellige typer output fra bedriften, som der er fra de fårebedrifter, der sælger skind og uld, så vægtes klimagas-udledningen ud fra disse produkters økonomiske markedsværdi. Uld som ikke videreføres og brændes indgår kun, såfremt bedriften har en dokumenteret indtægt fra salget til afbrænding. Hvis ikke, så er det slagtelammets kød, der bærer hele CO₂-udledningen.

LCA-metoden tager hensyn til forøget klimagas-udledning ved brug af importeret foder fremfor danskavlet foder i form af ekstra energiforbrug til transport. Men der indgår ikke den klimaeffekt, der opstår ved at ændret arealanvendelse forårsaget af rydning af regnskov og vedvarende græsarealer til dyrkning af f.eks. soja, sådan som det sker i Sydamerika. LCA-beregningen kan blive udvidet på dette område ved at indsætte nogle standardværdier, så klimaeffekten ved at opdyrke tidligere regnskovsområder også tæller med, når man sætter tal for klimagas-udledningen fra f.eks. soja fra Brasilien.

CO₂-udledning i hele værdikæden

Man bruger også LCA-metoden til at regne på udledningen af klimagasser, fra f.eks. et slagtelam forlader gården til det når frem til forbrugeren. I de beregninger vil indgå tal til forbrug af energi til transport, til forædlingsprocesser i slagteleddet og til emballering. Den del af beregningen udføres ikke i projekt Slagtelams Klimaaftryk, for det projekt har kun fokus på udledningen på fårebedriften.